

UJEDINJENE NACIJE

Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove

Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove (Mehanizam) osnovao je Savjet bezbjednosti Ujedinjenih nacija 22. decembra 2010. da nastavi nadležnosti, prava, obaveze i ključne funkcije Međunarodnog krivičnog suda za Ruandu (MKSR) i Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) nakon okončanja njihovih mandata 2015., odnosno 2017. godine.

IZJAVA

TUŽILAC

(Isključivo za medije. Nije zvaničan dokument)

Arusha, Haag, 11 juni 2025.

Tužilac Serge Brammertz se obratio Vijeću sigurnosti Ujedinjenih nacija

Gospođo Predsjednice, Ekselencije,

Hvala vam na prilici da Vas ponovo upoznam o aktivnostima i rezultatima mog Ureda.

Pojedinosti o našem radu navedeni su u mom pisanom izvještaju o napretku u radu.

Postoje tri pitanja koja bih danas `elio istaknuti, a koja se ti`u pro{losti, sada{nosti i budu}nosti.

Gospođo Predsjednice, Ekselencije,

Moj Ured je u posljednjih nekoliko godina uhapsio posljednje bjegunce MKSR-a: Kabuga Felicien-a i Kayishema Fulgence-a.

Iako nijedan od njih ne`e biti izveden pred sud Mehanizma, oba slu`aja ostaju nerije{ena.

Dvadeset i jedan mjesec nakon {to je Sudsko vije}e obustavilo su|enje, pravni postupak po pitanju Kabugine budu}nosti se nastavlja.

Preostaje i dalje pitanje {ta }e se s njim dogoditi.

Kabuga je trenutno u pritvoru Mehanizma, uz zdravstvenu i li`nu njegu koja mu se pru`a o tro{k}u Mehanizma.

Odbrana je do sada neuspješno tra`ila da se Kabugi odobri boravak u evropskim zemljama.

Tu`ila{tvo je predlo`ilo da Kabuga bude vra}en u Ruandu, zemlju njegovog porijekla.

Situacija se u mnogome ne razlikuje od one koja se ti`e lica oslobo|enih krivice ili pu{tenih na slobodu od strane MKSR-a prije mnogo godina. Oni ostaju u Nigeru sa neizvjesnim statusom i jo{ uvijek primaju nov`ana sredstva Mehanizma.

Moj Ured je mi{ljenja – sli`no uobi`ajenoj praksi u doma}im sudstvima – da bi ruandski dr`avljeni po zavr{etku njihovog postupka trebali biti vra}eni u Ruandu. Ali bez obzira na rješenje, ova pitanja treba dovesti do kona`nog zaklju`ka.

[to se ti`e Kayisheme, dvije godine nakon hap{enja on se jo{ uvijek nalazi u Ju`noj Africi. Za to vrijeme do{lo je do zastoja u razvoju situacije.

Sudac Mehanizma je svojom odlukom nalo`io da Kayishema treba biti preba`en iz Ju`ne Afrike u pritvor Mehanizma u Arushi, Tanzanija, a zatim `e biti preba`en u Ruandu gdje `e mu se suditi po Odluci o proslje|ivanju predmeta.

Kayishema se u ju`noafri`kim sudovima protivi svom premje{tenju. Me|utim, nacionalni sud nema ovla{tenje da preispituje ili osporava odluke Mehanizma. Iako je najavio svoju namjeru da zatra`i od Mehanizma da opozove odluku o proslje|ivanju njegovog predmeta Ruandi, nije zvani`no podnio zahtjev kojim tra`i ovu pravnu za{titu.

U Ju`noj Africi, stanje ostaje prili`no neizmjenjeno u odnosu na prije dvije godine. Od njegovog prvog pojaljivanja pred Sudom 15. avgusta 2023. godine, slu`aj je vi`e puta odlagan, posljednji put do 30. jula 2025. godine.

Iz perspektive mog Ureda, ono {to je neophodno je da se Kayishemi sudi za njegove navodne zlo`ine. @rtve i pre`ivjeli na to `ekaju ve{ vi`e od 31 godinu. Ne bi trebali `ekati du`e.

Ju`na Afrika bi neodlo`no trebala sprovesti uhidbeni nalog Mehanizma i premjestiti Kayishemu u pritvor Mehanizma. Ako to nije u mogu}nosti uraditi, du`na je po Konvenciji o genocidu da Kayishemu izvede pred doma}i sud.

U oba slu`aja, moj Ured je mi{ljenja da je do{lo vrijeme za dono{enje odluka. Status quo nije odr`iv. Ova pitanja treba hitno rije{iti.

Gospo`o Predsjednice, Ekselencije,

Moj Ured ostaje u potpunosti predan sprovo|enju strategija okon`anja rada MKSR-a i MKSJ-a. Posebno uvi|amo da je odgovornost za nastavak procesa utvr|ivanja odgovornosti uspje{no prenesena na Dr`ave `lanice. Zbog toga je na{a primarna aktivnost sprovo|enje na{eg mandata po ^lanu 28(3) Statuta, u svrhu pru`anja pomo`i nacionalnim tu`ila{tvima.

Moj pisani izvje{taj sadr`i pojedinosti o nastojanjima nacionalnih pravosu|a i zahtjevima koje nam Dr`ave `lanice podnose u svrhu pru`anja na{e pomo`i u njihovom radu. Kao {to ovaj izvje{taj pokazuje, Dr`avama `lanicama je na{a pomo} potrebija nego ikad.

U posljednjih {est mjeseci, 11 Dr`ava `lanica podnijelo je 177 zahtjeva. Ovi zahtjevi postaju sve slo`eniji s obzirom da se Dr`ave `lanice oslanjaju na na{u istra`iteljsku, analiti`ku i pravnu stru`nost kojom bismo im pomogli u rje{avanju izazova na koje nailaze u svojim predmetima. Ova `injenica odra`ava slo`eniju prirodu predmeta koje nacionalne vlasti poduzimaju.

Htio bih se osvrnuti na tri zna`ajna doga|aja.

Prvo, po zavr{etku na{eg rada na pra}enju bjegunaca, Vlada Ruande je zatra`ila od mog Ureda da pru`i ve}u podr{k u njihovim naporima da se u|e u trag vi`e od 1000 bjegunaca po`inioca genocida koji su jo{ uvijek na slobodi. Sa zadovoljstvom `elim izvijestiti da rad na ovome ve{ zna`ajno napreduje.

Ranije ove sedmice, zajedno sa Glavnim tužiocem Ruande objavili smo da su naši zajednički napori imali za rezultat zatvaranje dosijea za 65 bjegunaca. To takođe uključuje nekoliko bjegunaca koje smo uspješno locirali. Takođe smo uspjeli identifikovati bjegunce čiji su slučajevi obrađeni, bilo putem izručenja ili krivičnih postupaka u zemljama u kojima borave. I na kraju, uspjeli smo utvrditi da su neki od bjegunaca preminuli.

Gledajući unaprijed, nastaviti ćemo napore da lociramo više bjegunaca, a posebno prioritetne slučajeve koji se tiču počinilaca koji snose značajnu krivičnu odgovornost. Mnogi od njih su pobjegli iz Ruande kako bi potražili utočište u zemljama širom svijeta, gdje uživaju izuzeće od kazne za svoje navodne zločine. Glavna tužiteljica je takođe od nas zatražila da podržimo njen Ured po pitanju daljih istražnih radnji u vezi nedavno lociranih bjegunaca. U potpunosti očekujem da ćemo u narednom periodu moći izvijestiti o više rezultata.

Drugo, po pitanju bivše Jugoslavije, prije dva mjeseca smo glavnom tužiocu Bosne i Hercegovine predali detaljan istražni dosije o osobama osumnjičenim za osobito ozloglašene zločine protiv čovječnosti. Na njegov zahtjev naši uredi su formirali zajednički tim za dalje istrage, sa ciljem da se što prije pripremi optužnica. Taj tim će održati svoj prvi sastanak sljedeće sedmice.

Slično tome, naš zajednički radni tim sa tužiocima Crne Gore nastavio je da ostvaruje rezultate na istražnom dosijeu koji smo im dostavili u vezi sa crnogorskim državljanima za koje se sumnja da su počinili ratne zločine, posebno teške zločine seksualnog nasilja.

Treće, primjenjujemo ovu istu metodologiju i sa drugim zemljama. Posebno bih istakao izvrsnu neprekidnu saradnju koju imamo sa francuskim Parquet National Antiterroriste, britanskom Komandom za borbu protiv terorizma i američkim Ministarstvom unutrašnje bezbjednosti. U odgovoru na 29 zahtjeva za pomoć iz ove tri zemlje samo u posljednjih šest mjeseci podijelili smo dragocjene dokaze, pružili svoja saznanja o zločinima i ponudili savjete o konkretnim istragama. Kroz ovaj i drugi rad pomažemo osigurati da osumnjičeni ratni zločinci i počinioци genocida ne uživaju sigurno utočište u zemljama gdje su lažno zatražili status izbjeglice.

Kroz konsultacije s našim partnerima, nastavljamo ocjenjivati da će nacionalni pravosudni napori u predvidivoj budućnosti i dalje ostati na trenutnom visokom nivou. Svi naši partneri izvještavaju da i dalje imaju velike količine predmeta koje treba obraditi i da rade što je brže moguće. Zato države članice traže od mog Ureda da nastavi sa pružanjem pomoći i ojača našu saradnju.

Kao što je planirano, nacionalne vlasti su sada u glavnoj ulozi. Osiguravanje potrebne podrške biti će ključno za postizanje više rezultata u procesu utvrđivanja odgovornosti i osiguranja da se ulaganja u odgovornost i dalje pružati vrijednost.

Gospođo Predsjednice, Ekscelencije,

Na kraju, kao odgovor na zahtjeve Vijeća, moj pisani izvještaj obuhvata i neke poglede mog Ureda koji su uslijedili iz naših razmatranja o budućnosti Mehanizma i mogućnostima prenosa njegovih funkcija.

Kako je moj Ured objasnio, po našem mišljenju, jedna od opcija je da se naše funkcije pružanja pomoći nacionalnim jurisdikcijama prenesu na neki drugi ured Ujedinjenih nacija. Ovakvo rješenje bi zadovoljilo želju Vijeća za okončanjem funkcija Mehanizma, a u isto vrijeme bi obezbijedilo da zemlje članice nastave da dobijaju pomoć koja im je neophodna. Moj Ured će nastaviti sa razvojem informacija i planova kako bi informisao rasprave Vijeća.

U širem smislu, moj Ured je dugi niz godina imao jedinstvenu privilegiju raditi ruku pod ruku s nacionalnim vlastima iz cijelog svijeta, posebno u Ruandi i zemljama bivše Jugoslavije. Takođe smo održavali bliske odnose sa žrtvama i svjedocima. Od samog početka Strategija okončanja, bili smo uključeni u izgradnju domaćih institucija, prenos predmeta i procjenu razvoja događaja. Iz prve ruke smo vidjeli koliko se toga promijenilo. Iz naše perspektive planovi za jačanje nacionalnih pravosudnih napora predviđeni Strategijom okončanja su uspješno ostvareni.

Zbog toga podržavamo načelo da se, tamo gdje je to moguće, preostale odgovornosti mogu prenijeti na države članice. Prema našem mišljenju, u posljednje dvije decenije države članice su ostvarile pravdu u skladu s međunarodnim standardima. Dalje, Mehanizam je oduvijek bio privremen, dok je nacionalno vlasništvo nad odgovornošću norma. Pažljivo i pragmatično razmatranje može se dati o tome kako raspodijeliti preostale aktivnosti između nacionalnog i međunarodnog nivoa.

Moj Ured će blisko sarađivati sa Generalnim sekretarom na pripremi izvještaja koje je Vijeće zatražilo. Takođe ćemo nastaviti da učestvujemo u planiranju zajedno sa ostalim organima Mehanizma. Radujemo se aktivnoj saradnji sa Vijećem u predstojećoj godini i predani smo pružanju svih informacija koje će biti od pomoći Vijeću.

Moj Ured ostaje zahvalan na neprekidnoj podršci ovog Vijeća u svim našim naporima.

Hvala Vam na pažnji.
